

על קיפוח ועריצות המיעוט / עו"ד שלי וילנר*

בדרך כלל, כאשר אנחנו חושבים על המילה "קיפוח" ובוודאי שעל המילה "עריצות", אנחנו מחברים אותן, באופן אוטומטי כמעט, עם המילה "רוב". דהיינו: קיפוח (על ידי) הרוב ועריצות הרוב - אולם, גם המונחים קיפוח הרוב על ידי המיעוט ועריצות המיעוט הם כבר לא עוד בבחינת מילים גסות במחוזותינו הפוליטיים, וגם, כך מסתבר, גם בדיני החברות. קיימים אם כן, מגוון מצבים, בהם למרות שבעל מניות הוא מיעוט בחברה, עלול להיקבע, כי הוא ניצל את כוחו לרעה וכי למעשה הוא זה שחייב, בסופו של דבר, לפצות את הרוב שקופח.

באספקלריה של דיני החברות לקיפוח או לעריצות עשויה להיות השפעה על הציפיות הלגיטימיות של בעל מניות בניהול החברה, כאשר העובדה שבעל מניות מסוים מחזיק במיעוט ממניות החברה אינה פוטרת אותו מאחריות וזכותו לנהל את החברה עלולה להישלל גם ממנו. מעבר לכך, כאשר ניצת סכסוך בין בעלי המניות, לבית המשפט מנדט רחב באופן פתרון הסכסוך, לרבות על דרך של קביעת מנגנון היפרדות, במסגרתו יכול הרוב לקנות את מניותיו של המיעוט ולהוציאו מהחברה.

כך, למשל, במקרה שנדון בבית משפט מחוזי מרכז באוגוסט, 2019, נקבע¹ כי בעל מניות מיעוט שעשה שימוש בכספי החברה לצרכים פרטיים באופן שגרם לכישלון החברה איבד את ציפיותיו הלגיטימיות להשתתפות בניהול החברה. במקרה אחר שנדון בתל אביב במרץ, 2021 נקבע², כי בעל מניות מיעוט שסירב לחתום על מסמכים באופן שמנע את פעילותה של החברה, ניצל את כוחו לרעה באופן העולה כדי קיפוח של בעל מניות הרוב בחברה. באופן דומה נפסק במקרה אחר בתל אביב, כי גם כאשר בעל מניות מיעוט שימש גם כנושא משרה וניצל הזדמנות עסקית של החברה לטובתו האישית, הוא קיפח את הרוב.³

מנגד, גם לא כל פעולה של הרוב שתוצאתה היא פגיעה בזכויות המיעוט, תיחשב בהכרח לקיפוח או לעריצות הרוב, כך שגם כעילת תביעה לא די בכך שבעל מניות מיעוט יציג עצמו ככזה ויצעק "קיפוח"! כך, למשל, במקרה שנדון באפריל, 2022, בבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו נקבע⁴, כי דילול אחזקותיו של בעל מניות מיעוט לא בהכרח ייחשב לקיפוח, למשל אם מדובר בפעולה נחוצה לטובת החברה, כגון גיוס הון הנדרש לצורך איזון מצבה הכלכלי של החברה.

לאור האמור לעיל ברור, כי העובדה שאדם מסוים מהווה רוב בחברה או מיעוט בחברה, אינה מהווה הגנה הרמטית מפני פעולות קיפוח ועריצות או טענת תביעה הרמטית - בהתאם לצד בו אותו אדם נמצא "על המפה". לפיכך, חשוב מאוד להיות מלווה בעורך דין בעל ניסיון בתחום החברות, הן לאורך פעילותה השוטפת של החברה והן במקרים בהם כבר ניצת סכסוך בין בעלי המניות, ואשר יידע לנסח מסמכים והחלטות באופן אשר יימנע או יפחית מחלוקות בעתיד.

* עו"ד שלי וילנר הינה עורכת דין המוסמכת בישראל, חלק מצוות משרד אפיק ושות' (www.afiklaw.com) המתמקדת בדיני חברות, ליטיגציה מסחרית ודיני מקרקעין. עו"ד וילנר בוגרת הפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל אביב. עו"ד וילנר מוסמכת על ידי האפוטרופוס הרשמי להחתמה על יפויי כוח מתמשכים. אין בסקירה כללית זו משום ייעוץ משפטי כלשהו ומומלץ להיוועץ בעורך דין המתמחה בתחום זה בטרם קבלת כל החלטה בנושאים המתוארים בסקירה זו. לפרטים נוספים: 03-6093609, או באמצעות הדואר האלקטרוני: afiklaw@afiklaw.com.

¹ ת"א (מרכז) 43547-11-13 אלי לביא נ' ברוך אנגלנדר (06.08.2019), בית המשפט המחוזי מרכז-לוד, כב' השופטת דפנה בלטמן קדראי - <https://he.afiklaw.com/caselaw/9622>

² תא (ת"א) 28993-09-19 דמיאן בקרמן נ' ניקולס אדוארדו לבקוביץ גוצק (09.03.2021), המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי תל אביב-יפו, כב' סגן הנשיא חאלד כבוב - <https://he.afiklaw.com/caselaw/12125>

³ תני"ג (תל אביב-יפו) 51021-02-13 כסיף יועצים לשירות מעליות בע"מ נ' איל אפרתי (16.03.2016), המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי תל אביב-יפו, כב' השופטת רות רונן - <https://he.afiklaw.com/caselaw/15325>

⁴ ת"א 32154-09-17 חדד יועצים פיננסיים בע"מ נ' אורות פיננסיים בע"מ (08.04.2022), בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו, כב' השופט מגן אלטוביה - <https://he.afiklaw.com/caselaw/13838>

On oppression and tyranny by the minority /Shelly Wilner, Adv.*

Usually, when we think of the word "oppression" and certainly of the word "tyranny", we associate them, almost automatically, with the word "majority". Namely: oppression by the majority and tyranny of the majority - however, the terms oppression of the majority by the minority and tyranny of the minority are no longer considered unheard-of in our political districts, and, as it turns out, in corporate law as well. In fact, there is a variety of situations in which, even though a shareholder is deemed a minority in a company, it may be determined that he abused his power and that in fact he is the one who must, in the end, compensate the oppressed majority.

In the context of corporate law, oppression or tyranny may have an impact on the legitimate expectations of a shareholder in the management of the company. However, the fact that a particular shareholder holds a minority of the company's shares does not exempt him from responsibility and his right to manage the company may be denied from him. Further, when a conflict between the shareholders is triggered, the Court has a broad discretion on how to resolve the conflict, including on the manner of establishing a separation mechanism, within which the majority can buy the minority's shares and remove them from the company.

Thus, for example, in a case decided in the Central District Court August, 2019, it was held that a minority shareholder who used the company's funds for private needs in a manner that caused failure of the company lost his legitimate expectations for participation in the management of the company. In another case that was decided in the Tel Aviv Court in March, 2021, it was held that a minority shareholder who refused to sign documents in a manner that prevented the company's activities, abused his power in a manner that amounts to oppression of the majority shareholder in the company. Similarly, it was also held in another case in Tel Aviv that when a minority shareholder who also served as an officer and took advantage of a business opportunity of the company for his personal benefit, he oppressed the majority.

However, not any action of the majority that results in a breach of the rights of the minority will necessarily be considered oppression or the tyranny of the majority and it is no sufficient for a minority shareholder to present himself as such and cry "Oppression"! For example, in a case decided in April, 2022, at the Tel Aviv Court, it was held that the dilution of the holdings of a minority shareholder will not necessarily be considered an oppression, such as where it is a necessary action for the benefit of the company, such as raising capital required to balance the company's financial situation.

In light of the above, the fact that a certain person is a majority or a minority in a company, does not constitute a full defense against acts of oppression and tyranny or a clean right of claim - depending on the side on which that person is. Therefore, it is very important to be accompanied by an attorney with experience in the corporate field, both throughout the day-to-day activities of the company and certainly in cases where a conflict has already arisen between the shareholders, and who would know how to draft documents and resolutions in a manner that may prevent or reduce disputes in the future.

* **Shelly Wilner, Adv.** is an attorney in the office of Afik & Co. (www.afiklaw.com). Her practice focuses primarily on the commercial and corporate law, litigation and real-estate. Advocate Wilner holds a major in law from the Tel Aviv University. Nothing herein should be treated as a legal advice and all issues must be reviewed on a case-by-case basis. She is certified in Israel for the execution of lasting powers of attorney. For additional details: +972-3-6093609 or at the e-mail: afiklaw@afiklaw.com